

प्रतिवर्षी विभागनिहाय बाल मराठी
भाषा संमेलन, युवा मराठी भाषा
संमेलन, महिला मराठी भाषा
संमेलन आयोजित करण्याकरिता
प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.३६/भाषा-३,
नवीन प्रशासकीय इमारत, ८ वा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ११ फेब्रुवारी २०२६

- वाचा :- १) मराठी भाषा विभाग शा.नि.क्र. भासस-२०१८/प्र.क्र.५०/भाषा-१, दि.१४/०३/२०२४
२) सांस्कृतिक कार्य विभागाचे महाराष्ट्र राज्य सांस्कृतिक धोरण २०२४,
दि.२३.०९.२०२४
३) मराठी भाषा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: रासांधो-२०२३/प्र.क्र.४८/भाषा-३,
दि.०६.०६.२०२५

प्रस्तावना :-

मा.मंत्रिमंडळाने दि.१३.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये मराठी भाषा धोरणास मान्यता दिली आहे. सदर मान्यतेस अनुसरुन दि.१४.०३.२०२४ च्या शासन निर्णयान्वये मराठी भाषा धोरण जाहीर करण्यात आले आहे. धोरणातील प्रमुख उद्दिष्टांमध्ये जनमानसामध्ये मराठी भाषेविषयी आत्मविश्वास निर्माण करणे तसेच सन २०४७ पर्यंत मराठी भाषेस ज्ञान व रोजगाराची भाषा म्हणून प्रस्थापित करणे या उद्दिष्टांचा समावेश आहे. त्यानुसार या धोरणामध्ये व्यवहारक्षेत्रनिहाय शिफारशी प्रस्तावित केल्या आहेत. सदर धोरणातील शिफारशीना अनुसरुन वेगवेगळ्या योजना/उपक्रम यातून मराठी भाषेच्या सबलीकरणाचे कार्य करण्यात येत असते.

मराठी भाषा व वाड्मयासंबंधित कार्य करणाऱ्या एकूण सात साहित्य संस्थांना प्रतिवर्षी प्रत्येकी रु.१०.०० लक्ष अर्थसहाय्य देण्याबाबत दि.०८.११.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळ आयोजित अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाच्या आयोजनासाठी मराठी भाषा विभागाकडून अर्थसहाय्य देण्यात येते

तसेच शासन निर्णय, मराठी भाषा विभाग, दि.०६.०६.२०२५ अन्वये ३६ जिल्ह्यात जिल्हा साहित्य संमेलने राबविण्याकरिता महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत प्रत्येकी रु. ५.०० लक्ष इतके अर्थसहाय्य देण्यात येते.

उपरोक्त संमेलनांचे स्वरूप हे साहित्यविषयक संमेलनांचे आहे. ज्यामध्ये साहित्यनिर्मिती हा घटक मध्यवर्ती आहे. मराठी भाषेतील साहित्यिकांच्या मुलाखती, सत्कार, परिसंवाद, पुस्तक प्रकाशन असे सदर संमेलनांचे स्वरूप असते. तथापि, बाल, युवा व महिला यांना घटकनिहाय मराठी भाषेची रुची व जिज्ञासा निर्माण करणे, मराठी भाषेतून निर्माण होऊ शकणाऱ्या रोजगाराच्या संधींची ओळख करून देणे व एकूणच अभिव्यक्तीचे व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने विभागस्तरावर बाल, युवा व महिला अशा घटकांसाठी मराठी भाषा संमेलने आयोजित करण्याकरिता योजनेची रुपरेषा, उद्दिष्ट, संमेलनांचे स्वरूप व कार्यपद्धती इ. बाबी निश्चित करणे तसेच सदर योजनेसाठी प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

बाल, युवा व महिला यांना घटकनिहाय मराठी भाषेची रुची व जिज्ञासा निर्माण करणे, मराठी भाषेतून निर्माण होऊ शकणाऱ्या रोजगाराच्या संधींची ओळख करून देणे व एकूणच अभिव्यक्तीचे व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने विभागस्तरावर बाल, युवा व महिला अशा घटकांसाठी दरवर्षी ३ विभागात चक्राकार पद्धतीने एक बाल मराठी भाषा संमेलन, एक युवा मराठी भाषा संमेलन व एक महिला मराठी भाषा संमेलन अशी ३ संमेलने आयोजित करण्यास तसेच सदर प्रत्येक संमेलनास रक्कम रु. ५.०० कोटी (अक्षरी रूपये पाच कोटी फक्त) च्या मर्यादेत एकूण ३ संमेलनांकरीता रु.१५.०० कोटी (अक्षरी रूपये पंधरा कोटी फक्त) इतके अनुदान राज्य मराठी विकास संस्थेस मंजूर करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. बाल, युवा व महिला साहित्य संमेलन योजनेची उद्दीष्टे, संमेलनांचे स्वरूप, कार्यपद्धती, आणि अटी व शर्ती:-

उद्दीष्ट :-

बाल, युवा व महिला यांना घटकनिहाय मराठी भाषेची आवड निर्माण करणे, मराठी भाषेतून निर्माण होऊ शकणाऱ्या रोजगाराच्या संधींची ओळख करून देणे व एकूणच अभिव्यक्तीचे व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने विभागस्तरावर बाल, युवा व महिलांसाठी मराठी भाषा संमेलनाचे राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत आयोजन करणे.

संमेलनांचे स्वरूप-

अ) बाल मराठी भाषा संमेलन (वयोगट १२ वर्षाखालील) -

१. सदर संमेलनाचा हेतू हा मुलांमध्ये मराठी भाषेबदल आवड, रुची व जिज्ञासा उत्पन्न व्हावी असा आहे. मुलांचे सहभागातून सहजशिक्षण व्हावे याकरिता संमेलनाचे स्वरूप भाषा गंमत जत्रा अशा प्रकारचे असावे.

२. संमेलनाचे ठिकाण मुलांसाठी सोयीचे व आकर्षक असे असावे.

३. संमेलनाचे वेळापत्रक मुलांच्या अभिरुचीनुसार आणि सोयीनुसार असावे.

४. प्रतिवर्षी मुलांना आकर्षित करणारी आणि प्रेरणा देणारी संकल्पना निवडावी.

५. मुलांच्या सहभागासाठी भाषाविषयक विविध खेळ, प्रदर्शन असणारे स्टॉल आयोजित असावेत. ज्यामध्ये मराठीतील गंमतीदार म्हणी, वाकप्रचारांची ओळख, शब्दकोडे, भाषिक सापशिडी, लूळो इ. कल्पक व नाविन्यपूर्ण खेळ असावेत.

६. मुलांच्या कल्पना आणि प्रतिक्रिया जाणून घ्याव्यात.

७. मुलांच्या सहभागासाठी विविध स्पर्धा आयोजित कराव्यात.

८. संमेलनाची जाहीरात करणे आणि जास्तीत जास्त मुलांचा सहभाग सुनिश्चित करणे.

९. संमेलनात भाषाविषयक स्टॉल व अन्य स्टॉलही असावेत. तथापि, एकूण स्टॉल्सपैकी निम्मे स्टॉल भाषाविषयक खेळ, प्रकल्पांचे असावेत.

१०. मुलांशी संवाद साधण्यासाठी बालमानसशास्त्रज्ञ, बालसाहित्यिक यांना आमंत्रित करता येईल किंवा कसे हे पहावे.

ब) युवा मराठी भाषा संमेलनाचे स्वरूप (वयोगट १५ ते २५ किंवा ३०)-

युवक ही राष्ट्राची संपत्ती आहे. उर्जा आणि चैतन्य ही युवकांची बलस्थाने आहेत. तथापि, ही उर्जा योग्य दिशेने प्रवाहित करणे, त्यांना मार्गदर्शन करणे याची नितांत आवश्यकता असते. भावी आयुष्यामध्ये युवकांना चरितार्थासाठी रोजगार, स्वयंरोजगार याची नितांत आवश्यकता असते. सबूब, मराठी भाषेच्या माध्यमातून युवकांना कोणते रोजगार, स्वयंरोजगार उपलब्ध होऊ शकतील याबाबत युवकांना मार्गदर्शन करणे हा या संमेलनाचा प्रमुख हेतू असावा.

१. संमेलनाचे ठिकाण आकर्षक असे असावे

२. संमेलनाचा विषय युवकांना आकर्षित करणारा व उर्जाशील असा निश्चित करावा.
३. संमेलनामध्ये मराठी भाषेतून उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या रोजगारांबाबत परिसंवाद आयोजित करावेत.
४. मराठी भाषेतून उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या रोजगारांबाबत क्षेत्रनिहाय तज्ज्ञांना (उदा.भाषांतर क्षेत्र, व्यावसायिक सेवा क्षेत्र, शिक्षण क्षेत्र इ.) आमंत्रित करावे.
५. विविध क्षेत्रामध्ये यशस्वी युवकांना निमंत्रित करून त्यांच्या मुलाखती, मार्गदर्शनपर भाषणे आयोजित करावीत.
६. युवकांच्या सहभागासाठी स्पर्धा व उपक्रम आयोजित करावेत.
७. युवकांच्या प्रतिक्रिया व कल्पना जाणून घ्याव्यात.

महिला मराठी भाषा संमेलनाचे स्वरूप -

महिलांचा सर्वांगीण विकास, मराठी भाषेच्या माध्यमातून उपलब्ध होऊ शकतील अशा रोजगारांची महिलांना ओळख करून देणे तसेच अभिव्यक्तीचे व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे असे या संमेलनाचे स्वरूप असावे.

- १) समाजातील महत्वाच्या व अर्ध्या लोकसंख्येच्या समुहाला (महिलांना) मराठी भाषेच्या संवर्धन प्रचार व प्रसिद्धीकरिता सामावून घेणे व स्वतंत्रपणे विचार मांडण्यास, अभिव्यक्त होणेस व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे.
- २) महिलांच्या समस्यांवर प्रकाश टाकणे आणि एकूणच जीवनव्यवहार आणि संस्कृतीमधील महिलांचा सहभाग वाढवणे.
- ३) साहित्य, कला, शिक्षण, सामाजिक समस्या आणि महिलांच्या हक्कांशी संबंधित संमेलनाचे विषय असणे.
- ४) ऋग्वादी विचार, साहित्य आणि संस्कृती यांवरील चर्चा आणि उपयुक्त ठरु शकतो यावर चर्चा करणे.
- ५) महिलांच्या समस्या, अनुभव आणि सामाजिक बदलांसाठी साहित्य कसे उपयुक्त ठरु शक्यतो यावर चर्चा करणे
- ६) महिलांच्या साहित्यकृती, पाककृती, कलाकृती इ. चे प्रदर्शन
- ७) संमेलनामध्ये मराठी भाषेतून उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या रोजगारांबाबत परिसंवाद आयोजित करावेत.
- ८) मराठी भाषेतून उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या रोजगारांबाबत क्षेत्रनिहाय तज्ज्ञांना (उदा. भाषांतर क्षेत्र, व्यावसायिक सेवा क्षेत्र, शिक्षण क्षेत्र इ.) आमंत्रित करावे.
- ९) कर्तृत्ववान महिला, उद्योजिका यांचे मनोगत, परिचय, मुलाखती आयोजित कराव्यात
- १०) संमेलनाचे यश आणि अपयश यांचा अभ्यास करणे आणि भविष्यात सुधारणा करणे.

कार्यपद्धती :-

१. राज्य मराठी विकास संस्थेने प्रतिवर्षी शासनाने निश्चित केलेल्या सहा विभागांपैकी ३ विभागांमध्ये चक्राकार पद्धतीने प्रत्येकी एक बाल, एक युवा व एक महिला अशी तीन विभागांमध्ये ३ मराठी भाषा संमेलने आयोजित करावीत. प्रत्येक वर्षी तीन वेगळ्या विभागांमध्ये अशा संमेलनांचे आयोजन करावे. तथापि, संमेलनांची संख्या निश्चित करण्याचे व त्यानुसार निधी निश्चित करण्याचे स्वातंत्र्य राज्य मराठी विकास संस्थेने सदर संमेलनांच्या आयोजनाकरिता प्रकल्प व वित्त समिती तसेच कार्यकारी समिती यांच्याशी विचारविनिमय करून त्यांच्या मान्यतेसह विहीत प्रक्रियेदारे एका संस्थेची निवड करून सदर संस्थेमार्फत अथवा विभागनिहाय विविध संस्थांची नियुक्ती करून सदर संमेलनांचे आयोजन करावे.

२. बाल, युवा व महिला मराठी भाषा संमेलन प्रतिवर्षी माहे सप्टेंबर ते डिसेंबर या कालावधीत आयोजित करणे आवश्यक आहे. संमेलनाचे ठिकाण, स्वरूप व संस्थेची वा संस्थांची नियुक्ती इ. आयोजनाच्या अनुषंगाने आवश्यक सर्व अनुषंगिक प्रक्रिया ऑगस्ट महिन्याच्या अखेरीपर्यंत पार पाडावी.

३. सदर संमेलनांच्या आयोजनाकरिता खर्च करताना उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाने दि.०१.१२.२०१६ व दि.०७.०५.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विहीत केलेल्या खरेदीबाबतच्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करण्यात यावा.

४. सदर संमेलनांच्या जाहीरात व प्रसिद्धीविषयक कामांसाठी सामान्य प्रशासन विभागामार्फत वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णय/ आदेशान्वये विहीत करण्यात आलेली कार्यपद्धती अनुसरण्यात यावी.

५. प्रतिवर्षी आयोजित करावयाच्या सदर संमेलनामधील प्रस्तावित कामांसाठी दर / निवड करावयाच्या संस्था याबाबत सामान्य प्रशासन विभागाचे शासन निर्णय तसेच ई- निविदा मागविण्याबाबतच्या सर्वसाधारण निदेशांचे व अनुदेशांचे पालन राज्य मराठी विकास संस्थेने करावे.

अटी व शर्ती:-

१) राज्य मराठी विकास संस्थेने प्रकल्प व वित्त समिती तसेच कार्यकारी समिती यांच्याशी विचारविनिमय करून प्रतिवर्षी विभागनिहाय संमेलनाचे ठिकाण व संमेलनांचा कालावधी निश्चित करावा.

अ) बाल, युवा व महिला मराठी भाषा संमेलनाचे आयोजन करताना खाली नमूद केल्यानुसार जिल्ह्यामधील निमंत्रितांना व रसिकांना निमंत्रित करावे.

अ.क्र.	विभाग	अंतर्गत जिल्हे
१	खानदेश	नाशिक, धुळे, नंदुरबार, जळगांव
२	उत्तर कोकण	मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर
३	विदर्भ	नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, गडचिरोली, गोंदीया, वर्धा, अमरावती, बुलढाणा, वाशीम, यवतमाळ, अकोला
४	मराठवाडा	छत्रपती संभाजीनगर, बीड, जालना, नांदेड, परभणी, हिंगोली, लातूर, धाराशिव
५	दक्षिण कोकण	रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग
६	पश्चिम महाराष्ट्र	पुणे, सोलापूर, कोल्हापूर, सांगली, सातारा, अहिल्यानगर

ब) संमेलनाच्या अनुषंगाने आयोजन करताना शासन अनुदानाचा खर्च मराठी भाषा प्रचार, प्रसार, जतन व संवर्धन याअनुषंगाने कार्यक्रम/चर्चा/परिसंवाद याकरिता करण्यात यावा. संमेलनातील सहभागी निमंत्रितांचा मानधन, प्रवास खर्च शासन अनुदानातुन संस्थेने करता येईल.

क) संमेलनात सहभागी व्यक्तींचे मानधन, खानपान व्यवस्था, हॉल/मंडपचे भाडे, ध्वनि व्यवस्था, छायाचित्रण व व्हिडीओ शुटींग, वृत्तपत्र जाहीरात छापील माध्यमातील प्रचार-प्रसारावरील खर्च शासन अनुदानामधून करता येईल.

- २) राज्य मराठी विकास संस्थेच्या सदस्यांना तसेच मराठी भाषा विभागाने प्राधिकृत केलेल्या प्रतिनिधींना सदर संमेलनात निमंत्रित करण्यात यावे.
- ३) संमेलनासंदर्भातील सर्व प्रसिद्धीपत्रकांवर शासन अनुदानाचा उल्लेख करावा तसेच मराठी भाषा विभाग व राज्य मराठी विकास संस्थेचे नाव व बोधचिन्ह छापण्यात यावे.
- ४) संमेलनात मराठी भाषा विभाग व विभागाच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रीय कार्यालयांचा माहितीपट दाखविण्यात यावा.
- ५) शासन अनुदानातून संमेलनाची स्मरणिका प्रकाशित करावी. त्याव्दारे संमेलनातील चर्चा, परिसंवाद, भाषणे ह्यांचे दस्तऐवजीकरण करावे.
- ६) संमेलनात मराठी भाषा विभाग व विभागाच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रीय कार्यालयातील प्रकाशित पुस्तकांचा स्टॉल लावण्यासाठी शासकीय मुद्रणालयाशी संपर्क साधावा. तसेच स्थानिक प्रकाशकांना म्हणजे संबंधित जिल्ह्यांमध्ये मुख्यालय असलेले प्रकाशकांना देखील प्राधान्य देऊन त्यांना अत्यल्प दरात पुस्तकांचे स्टॉल उपलब्ध करून देण्यात यावेत.
- ७) त्यांच्याकडून आयोजित करण्यात येणाऱ्या संमेलनामध्ये युवक, महिला व बालकांचा सहभाग अधिकाधिक प्रमाणात राहील याची दक्षता घ्यावी.
- ८) सदर संमेलनाच्या आयोजनाच्या अनुषंगाने सर्व कागदपत्रे व हिशोब महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई किंवा त्यांचे अधिकारी तसेच मराठी भाषा विभागाचे अधिकारी यांना तपासण्याचा अधिकार असून त्यांनी मागणी केल्यास सर्व कागदपत्रे त्यांच्याकडे तपासणीसाठी प्रतिवर्षी जानेवारी अखेरपर्यंत सादर करणे आवश्यक राहील.
- ९) बाल मराठी भाषा संमेलन, युवा मराठी भाषा संमेलन व महिला मराठी भाषा संमेलनाच्या संदर्भातील उक्त नमूद कामे करताना, राज्य मराठी विकास संस्थेच्या कोणत्याही उपक्रमासंदर्भात जी प्रचलित कार्यपद्धती राबविण्यात येते ती सर्व कार्यवाही राज्य मराठी विकास संस्थेच्या स्तरावर पूर्ण करून बाल, युवा व महिला मराठी भाषा संमेलनाचे आयोजन करावे.
- १०) सदर संमेलने पार पाडल्यानंतर सदर संमेलनाच्या फलनिष्पत्तीबाबतचा अहवाल राज्य मराठी विकास संस्थेने शासनास सादर करावा.

३. उपरोक्त योजनेची कार्यवाही आगामी आर्थिक वर्ष सन २०२६-२७ पासून उपरोक्तप्रमाणे नमूद वेळापत्रकानुसार होईल. तथापि, सन २०२५-२६ वर्षात राज्य मराठी विकास संस्थेने सोयीस्कर वेळापत्रकानुसार सदर संमेलनांचे आयोजन करावे.

४. सदर योजनेची अंमलबजावणी सन २०२५ -२६ या आर्थिक वर्षापासून करण्यात येईल. या योजनेअंतर्गत होणारा खर्च "मागणी क्रमांक झेडएफ-०२, मुख्य लेखाशीर्ष -२२०५ -कला व संस्कृती, (००) १०२ कला व संस्कृती प्रचालन, ०२ कार्यक्रम, (०२)(०१) राज्य मराठी विकास संस्था (कार्यक्रम), ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२०५ ३२०५) या लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या मंजूर अनुदानातून भागविणे आवश्यक आहे.

५. सदर मंजूर अर्थसंकल्पीय अनुदान आहरित व संवितरित करण्यासाठी कार्यासन अधिकारी (रोख शाखा), मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी आणि अवर सचिव (रोख शाखा) मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२ यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून, घोषित करण्यात आले आहे.

६. हा शासन निर्णय नियोजन विभाग, अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५८३/१४४३, दिनांक ०५.१२.२०२५ तसेच वित्त विभाग, अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ७८७/व्यय-४, दिनांक ३१.१२.२०२५ अन्वये प्राप्त झालेल्या मान्यतेस अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०२१११८२३५३७४३३ असा आहे.. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नितिन जो. डंगारे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा.मंत्री (मराठी भाषा) यांचे खाजगी सचिव / विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.राज्यमंत्री (मराठी भाषा) यांचे खाजगी सचिव / विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
७. मा.समिती प्रमुख व सदस्य, मराठी भाषा समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
८. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- १०.प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उप लोक आयुक्त कार्यालय, मुंबई,
- ११.महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर,
- १२.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १३.निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १४.वित्त विभाग (व्यय-४/अर्थसंकल्प-१४) मंत्रालय, मुंबई,
- १५.सचिव (मराठी भाषा विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
- १६.संचालक (माहिती व वृत्त), माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- १७.संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
- १८.सर्व अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १९.कार्यासन संग्रहार्थ (भाषा-३)